

Regeringskansliet,
Finansdepartementet

Inhämtande av yttrande med anledning av framställan

Datainspektionen har granskat Statistiska centralbyråns framställan huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter.

Datainspektionen lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Statistiska centralbyrån (SCB) föreslår i framställan en bestämmelse i bilagan till förordningen om den officiella statistiken som ger SCB stöd för behandling av känsliga personuppgifter vid framställning av annan statistik än officiell statistik inom ramen för vissa uppräknade statistikprojekt.

Av SCB:s framställan framgår inte om den behandling av personuppgifter som ska ske vid framställan av statistik i de uppräknade statistikprojekten omfattas av SCB:s uppdrag enligt bestämmelserna i lagen och förordningen om den officiella statistiken. Om den behandling som är tänkt att utföras inom ramen för de aktuella statistikprojekten inte ingår i SCB:s statistikområde enligt regleringen av den officiella statistiken finns enligt Datainspektionen inget grundläggande rättsligt stöd för en sådan behandling. Enbart ett införande av ett särskilt stöd för behandling av känsliga personuppgifter för framställan av annan statistik ger inte ett sådant grundläggande rättsligt stöd. Förslaget i SCB:s framställan är således enligt Datainspektionens mening inte möjligt att genomföra.

Statistiska centralbyråns framställan

Enligt 1 § andra stycket lagen om den officiella statistiken (LOS) ankommer det på regeringen att meddela föreskrifter om vilka myndigheter som ansvarar för officiell statistik (statistikansvariga myndigheter). En statistikansvarig myndighet får enligt 14 § LOS behandla personuppgifter för framställning av statistik om inte annat följer av 15 §. Av 15 § LOS framgår att känsliga personuppgifter får behandlas om detta följer av föreskrifter som regeringen meddelat. I bilagan till förordningen om den officiella statistiken (FOS) har regeringen meddelat föreskrifter om statistikansvariga myndigheter och vilka känsliga personuppgifter de har rätt att behandla.

Av 1 § tredje stycket LOS framgår att bestämmelserna i 14 och 15 §§ LOS ska gälla även vid framställning av annan statistik hos en statistikansvarig myndighet. I propositionen En ny statistiklagstiftning (prop. 2000/01:27) anges följande

"I tredje stycket anges att de bestämmelser i lagen som reglerar behandling av personuppgifter ska tillämpas vid all framställning av statistik vid en statistikansvarig myndighet, dvs. inte bara officiell utan också annan statistik. Underförstått är att den statistik som omfattas av lagens bestämmelser är sådan statistik som framställs inom den avgränsade verksamhet som finns hos myndigheten för statistikframställning. Ett skäl för att låta lagen ha en vidare tillämpning än att endast avse den officiella statistiken i berört avseende, är att det för den enskilde är betydelsefullt att samma regler gäller inom samma verksamhetsområde. Det är inte lämpligt att regler för uppgifter om en enskild skall vara olika hos samma myndighet inom samma verksamhetsområde endast av det skälet att uppgifterna i det ena fallet skall användas för officiell statistik och i det andra för annan statistik." (s. 66)

"I avsnitt 6.2 har framhållits att bestämmelserna om behandling av personuppgifter ska gälla även annan statistik än officiell statistik om sådan statistik framställs i den särskilda verksamhet som statistikansvariga myndigheter bedriver för sin statistikframställning." (s. 47)

Vilka statistikområden som respektive statistikansvarig myndighet ansvarar för anges i bilagan till FOS. Med begreppet annan statistik avses statistik inom de områden som omfattas av den statistikansvariga myndighetens uppdrag enligt tillämpliga bestämmelser om den officiella statistiken. Datainspektionen anser därför att de statistikansvariga myndigheterna inte har ett rättsligt stöd att behandla personuppgifter utanför det området.

Datainspektionen har tidigare redogjort för förhållandet mellan officiell statistik och annan statistik, dels i tillsynsärende mot SCB, dnr 195-2016 (överklagat till Förvaltningsrätten i Stockholm, mål nr 689-17), <https://www.datainspektionen.se/Documents/beslut/2016-12-21-scb.pdf> dels i yttrande över Ändringar i vissa författningar inom Finansdepartementets ansvarsområde med anledning av EU:s dataskyddsreform (Ds 2017:40), dnr 1886-2017, <https://www.datainspektionen.se/Documents/remissvar/%c3%84ndringar%20i%20ovissa%20of%c3%b6rfattningar%20inom%20Finansdepartementets%20ansvarsomr%c3%a5de.pdf>.

I SCB:s förslag till ändring i bilagan till FOS anges att SCB ska för framställning av annan statistik få behandla känsliga personuppgifter inom ramen för vissa särskilt angivna statistikprojekt. Någon bedömning av om denna behandling ingår i SCB:s statistikområde enligt bestämmelserna om den officiella statistiken, och således har ett grundläggande rättsligt stöd, presenteras inte i framställan. Av redogörelsen i framställan framgår dock att de flesta känsliga personuppgifter som det är tänkt att SCB ska få behandla enligt denna bestämmelse utgör personuppgifter om hälsa och brott, uppgifter som oftast faller in under andra statistikansvariga myndigheters statistikområde. Om den behandling som är tänkt att utföras inom ramen för de aktuella statistikprojekten inte ingår i SCB:s statistikområde enligt regleringen av den officiella statistiken finns enligt Datainspektionen inget grundläggande rättsligt stöd för en sådan behandling. Enbart ett införande av ett särskilt stöd för behandling av känsliga personuppgifter för framställan av annan statistik i vissa fall ändrar inte den bedömningen, då samma krav på den rättsliga grunden gäller såväl för den officiella statistiken som för annan statistik enligt lagen och förordningen om den officiella statistiken. Förslaget i SCB:s framställan är således enligt Datainspektionens mening inte möjligt att genomföra.

För att en sådan behandling som anges i förslaget ska få ske hos SCB krävs därför en analys av vilken statistik som ska ingå i SCB:s eget uppdrag som statistikansvarig myndighet och därigenom dess statistikområde. Regleringen av detta uppdrag måste uppfylla krav både i regeringsformen samt dataskyddsregleringen.

Regleringen i 2 kap. 6 § andra stycket och 2 kap. 20-22 §§ regeringsformen måste beaktas i detta sammanhang. Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Författningar angående den officiella statistiken avser sådan reglering som möjliggör kartläggning av enskildas personliga förhållanden utan samtycke. För att en sådan inskränkning överhuvudtaget ska få ske måste den stå i proportion mot det legitima mål som eftersträvas. Det är viktigt att detta är transparent för såväl rättighetsinnehavaren som lagstiftaren själv. För att uppfylla kraven enligt regeringsformen krävs det dels att reglering sker genom lag, dels att det intrång som sker i den enskildes privata sfär måste vara befogat och inte större än nödvändigt. Intrånget ska mötas av integritetshöjande bestämmelser till förmån för den enskilde vars uppgifter behandlas.

Regler om dataskydd, både i nu gällande dataskyddsdirektiv och kommande dataskyddsförordning, ställer dessutom krav på de statistikansvariga myndigheternas behandling av personuppgifter. Från och med 25 maj i år gäller dataskyddsförordningen primärt för dessa myndigheter. All kompletterande reglering av behandlingen måste då uppfylla kraven i dataskyddsförordningen. Datainspektionen har i sitt yttrande över Ändringar i vissa författningar inom finansdepartementets ansvarsområde med anledning av EU:s dataskyddsreform (Ds 2017:40), dnr 1886-2017, redogjort för vad dataskyddsförordningens krav innebär för behandlingen av personuppgifter hos statistikansvariga myndigheter.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen Katarina Tullstedt efter föredragning av juristen Ulrika Harnesk.

Katarina Tullstedt, 2018-01-11 (Det här är en elektronisk signatur)